

**EGZAMIN MATURALNY  
W ROKU SZKOLNYM 2015/2016**

**FORMUŁA OD 2015  
(„NOWA MATURA”)**

**JĘZYK POLSKI  
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ  
ARKUSZ MPO-R1**

**MAJ 2016**

**Temat 1. Określ, jaki problem podejmuje Jan Parandowski w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora, odwołując się do tego tekstu oraz do innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.**

**Szczegółowe ustalenia dotyczące sposobu oceniania**

Tekst dotyczy:

- pytania o to, co jest twórczym literatury (sztuki),
- pytania o to, czym jest poezja i jaki jest jej stosunek do rzeczywistości (w tym codzienności),
- relacji między sztuką a rzeczywistością,
- pytania o to, kim jest pisarz i na czym polega tworzenie,
- metafor i innych określeń dotyczących pisarza i jego roli.

W realizacjach tematu powinien pojawić się element ustosunkowania się zdającego do stwierdzeń Jana Parandowskiego o tym,

- ✓ czym jest sztuka (literatura) i jakie jest jej twórczo, czy żywi się sama sobą, czy żywi się wszystkim (szczególnie codziennością),
- ✓ kim jest pisarz.

Dopuszczalne są realizacje tematu, w których zdający wybiera jeden temat/problem i analizuje go tak, że da się zaobserwować sposób realizacji i stopień wykorzystania materiału źródłowego, którego nie musi jednak wyczerpać.

| Wymagania ogólne  | Wymagania szczegółowe   |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | Zdający:<br>PP 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte<br>1.7) rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję<br>PR 1.2) twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie (np. recenzja, szkic, artykuł, esej).<br>PR 2.1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym). |
| II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.                      | Zdający:<br>PP 1.2) określa problematykę utworu<br>3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...]<br>PR 3.1) dostrzega i komentuje estetyczne wartości utworu literackiego<br>4.1) wskazuje różne sposoby wyrażania wartościowań w tekstach.  |
| III. Tworzenie wypowiedzi.  | Zdający:<br>PP 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony ([...] interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej   |

|  |  |
|--|--|
|  | <p>1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...], dobiera właściwe słownictwo)</p> <p>1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki.</p> |
|--|--|

**KRYTERIA OCENY WYPOWIEDZI ARGUMENTACYJNEJ (MAKSYMALNIE 40 PUNKTÓW)**

| A   | B   | C  | D  | E   | F                            | G   | H   |
|---|---|--|--|---|------------------------------|---|---|
| Określenie problemu   | Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu | Poprawność rzeczowa                          | Zamysł kompozycyjny                        | Spójność lokalna  | Styl tekstu                  | Poprawność językowa                                       | Poprawność zapisu   |
| 9<br>Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne             | 9<br>Stanowisko adekwatne do tekstu i pełne                               | 2<br>Brak błędów rzeczowych                  | 6<br>Kompozycja funkcjonalna               | 2<br>Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójn. | 4<br>Styl stosowny           | 4<br>Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące            | 4<br>Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące |
| 6<br>Określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne       | 6<br>Stanowisko adekwatne do tekstu, ale niepełne                         | 3<br>Zaburzenia funkcjonalności kompozycji   | 3<br>Zaburzenia funkcjonalności kompozycji | 1<br>Znaczne zaburzenia spójności                               | 2<br>Styl częściowo stosowny | 2<br>Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy nierażące | 2<br>Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy nierażące |
| 3<br>Określenie problemu częściowo zgodne z tekstem           | 3<br>Stanowisko częściowo adekwatne do tekstu                             |  |  | 0<br>Wypowiedź niespójna  | 0<br>Styl niestosowny        | 0<br>Liczne błędy nierażące                               | 0<br>Liczne błędy nierażące                               |
| 0<br>Brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem | 0<br>Brak stanowiska lub stanowisko nieadekwatne do tekstu                | 0<br>Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych | 0<br>Brak zamysłu kompozycyjnego           | 0<br>Wypowiedź niespójna  | 0<br>Styl niestosowny        | 0<br>Liczne błędy nierażące                               | 0<br>Liczne błędy nierażące                               |

**UWAGA**

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

## Objaśnienia dotyczące oceny wypowiedzi argumentacyjnej

**A. Określenie problemu.** Zdający powinien zrozumieć, jaki problem podejmuje autor w przedstawionym fragmencie tekstu oraz sformułować ten problem. Określenie problemu jest oceniane ze względu na to, czy jest **zgodne z tekstem** i czy jest **pełne**.

### Określenie problemu uważa się za

- **pełne**, jeśli praca zawiera zarówno odtworzenie problemu (np. w postaci pytania), jak i jego interpretację, czyli umieszczenie tego problemu w odpowiednim kontekście. Interpretacja problemu powinna być uzasadniona (np. wagę problemu można uzasadnić jego historycznymi uwarunkowaniami lub współczesnymi implikacjami).
- **niepełne**, jeśli praca nie zawiera interpretacji trafnie rozpoznanego problemu.
- **częściowo zgodne** z tekstem, jeśli zdający nie w pełni rozpoznaje problem główny lub wydobywa z tekstu tylko problem drugorzędny.

### B. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu.

Uczeń powinien **omówić i ocenić rozwiązanie** zaproponowane przez autora w przedstawionym tekście. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu jest oceniane ze względu na to, czy jest **adekwatne do tekstu** i czy jest **pełne**.

### Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za:

- **częściowo adekwatne do tekstu**, gdy zniekształca rozwiązanie proponowane przez autora.
- **pełne**, gdy zawiera ono odtworzenie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu oraz trafne odwołania do innych tekstów kultury uzasadniające stanowisko zdającego.
- **niepełne**, kiedy brak trafnego odwołania do innych tekstów kultury uzasadniających stanowisko zdającego.

**C. Poprawność rzeczową** ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

**Błąd kardynalny** to błąd rzeczowy świadczący o niezajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

**D. Kompozycja** oceniana jest ze względu na **funkcjonalność segmentacji** i **uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego sformułowania stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

Wagę zaburzenia funkcjonalności ocenia egzaminator na podstawie całości pracy (np. brak zakończenia w pracy, w której uczeń jasno rozwija swoją myśl, uznaje się za niewielkie zaburzenie, natomiast brak rozdzielenia interpretacji problemu od interpretacji rozwiązania lub podważenie w zakończeniu wcześniejszych wywodów – za znaczne zaburzenie).

**E. Spójność lokalną** ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

**F. Styl tekstu** ocenia się ze względu na **stosowność**.

**Styl uznaje się za:**

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny** dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

**G. Poprawność językowa** oceniana jest ze względu na **liczbę i wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udużniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe.

Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

**H. Poprawność zapisu** ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

Temat 2. **Dokonaj interpretacji porównawczej podanych tekstów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.**

### Szczegółowe ustalenia dotyczące sposobu oceniania

W realizacji zadania istotne jest porównywanie (najlepiej równoległe) obu tekstów. Jeśli zdający podejmuje się interpretacji najpierw pierwszego tekstu, to interpretując drugi tekst, powinien nawiązywać w swoim porównaniu do pierwszego tekstu. Krótkie, dwu- czy trzyzdaniowe porównanie na końcu wypracowania jest niewystarczające.

Możliwe płaszczyzny porównania obu tekstów:

- ✓ czas (jego znaczenia, doświadczanie, rola wspomnienia, pamiętania),
- ✓ zdarzenia (w jaki sposób porządkujemy je w czasie i wpisujemy w tok narracji),
- ✓ tworzenie opowieści czy – szerzej – literatury (funkcji, typów narracji, rola wyobraźni),
- ✓ relacja między realnym a zmyślonym.

Inne przykładowe kierunki interpretacji:

- ✓ Tekst Schulza ma charakter wykładu (traktowanie odbiorcy, podobieństwo sytuacji komunikacyjnej, dominowanie funkcji impresywnej i ekspresywnej).
- ✓ Tekst Konwickiego to wywód autorefleksyjny (odbiorcą i nadawcą może być ta sama osoba, mówienie o sobie); kontekst osobistej sytuacji: starości, przemijania, śmierci.

| Wymagania ogólne  | Wymagania szczegółowe   |
|---|---|
| I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. | <p>Zdający:</p> <p>1.1) odczytuje sens całego tekstu</p> <p>1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście</p> <p>1.7) rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję.</p>   |
| II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.                      | <p>Zdający:</p> <p>1.1) prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki</p> <p>1.2) określa problematykę utworu</p> <p>1.3) rozpoznaje konwencję literacką [...]</p> <p>2.1) wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje [...] oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii) i określa ich funkcje</p> <p>2.4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] narracja, fabuła [...])</p> <p>2.5) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne)</p> <p>PR 2.1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym)</p> <p>PR 2.3) rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe [...] oraz ich funkcję ideową</p> |

|                                   |  |
|-----------------------------------|--|
|                                   | <p>i kompozycyjną, a także znaki tradycji [...]</p> <p>3.1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa-klucze, wyznaczniki kompozycji)</p> <p>3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...]</p> <p>3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich</p> <p>3.4) odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu</p> <p>PR 3.2) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich.</p>   |
| <p>III. Tworzenie wypowiedzi.</p> | <p>Zdający:</p> <p>1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej</p> <p>1.2) przygotowuje wypowiedź [...] (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo)</p> <p>1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki lub retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).</p> |

**KRYTERIA OCENY INTERPRETACJI PORÓWNAWCZEJ (MAKSYMALNIE 40 PUNKTÓW)**

| A   | B   | C  | D  | E  | F                            | G   | H   |
|---|---|--|--|--|------------------------------|---|---|
| Koncepcja porównywania utworów                            | Uzasadnienie tezy interpretacyjnej                                      | Poprawność rzeczowa                          | Zamysł kompozycyjny                        | Spójność lokalna   | Styl tekstu                  | Poprawność językowa                                       | Poprawność zapisu   |
| 6<br>Koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna           | 12<br>Uzasadnienie trafne, pogłębione                                   | 2<br>Brak błędów rzeczowych                  | 6<br>Kompozycja funkcjonalna               | 2<br>Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności | 4<br>Styl stosowny           | 4<br>Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące            | 4<br>Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące |
| 4<br>Koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna | 8<br>Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione                             |  | 3<br>Zaburzenia funkcjonalności kompozycji | 1<br>Znaczone zaburzenia spójności                                 | 2<br>Styl częściowo stosowny | 2<br>Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy nierażące | 2<br>Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy nierażące |
| 2<br>Koncepcja częściowo sprzeczna z utworami             | 4<br>Uzasadnienie częściowo trafne                                      |  | 0<br>Brak zamysłu kompozycyjnego           | 0<br>Wypowiedź niespójna   | 0<br>Styl niestosowny        | 0<br>Liczne błędy nierażące                               | 0<br>Liczne błędy nierażące                               |
| 0<br>Koncepcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji    | 0<br>Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację porównawczą | 0<br>Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych |  |  |                              |   |   |

**UWAGA**

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

### **Objaśnienia dotyczące oceny interpretacji porównawczej**

**A. Koncepcja interpretacji porównawczej** jest efektem poszukiwania przez zdającego sensów wynikających z zestawienia tekstów i wymaga ustalenia pewnych obszarów porównania, w których szuka się podobieństw i/lub różnic między utworami, a następnie wyciąga z tego wnioski. Koncepcja jest oceniana ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworami** i czy jest **spójna**.

#### **Koncepcja jest:**

- **niesprzeczna z utworami**, jeśli znajduje potwierdzenia w obu tekstach, przy czym porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne, a nie drugorzędne.
- **częściowo sprzeczna** z utworami, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekstach lub porównywane obszary są dla tekstów drugorzędne.
- **całkowicie sprzeczna z utworami, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekstach.**

#### **Koncepcja jest:**

- **spójna**, gdy wypowiedź w sposób wystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów.
  - **częściowo spójna**, gdy wypowiedź obejmuje i łączy sensy obu utworów, ale w sposób niewystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej.
  - **niespójna**, gdy wypowiedź obejmuje sensy każdego tekstu, ale ich nie łączy (tzn. wypowiedź składa się z dwóch niepowiązanych ze sobą interpretacji).
- Brak koncepcji to brak wskazania zasady zestawienia utworów.

### **B. Uzasadnienie interpretacji** jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie **trafne** zawiera **wyłącznie powiązane z tekstami argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia utworów**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstów.

#### **Uzasadnienie jest:**

- **częściowo trafne**, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstami lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – pojawi się przynajmniej jeden argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
  - **pogłębione**, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekstach, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Zdający powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
  - **niepogłębione**, gdy wszystkie argumenty są sfunkcjonalizowane, ale zdający przywołał je tylko z tekstów albo tylko z kontekstów.
- C. Poprawność rzeczową** ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

**Błąd kardynalny** to błąd rzeczowy świadczący o niezajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

**D. Kompozycja** oceniana jest ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdziałowej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

**E. Spójność lokalną** ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem i akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

**Styl uznaje się za:**

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny**, dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

**G. Poprawność językowa** oceniana jest ze względu na **liczbę i wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udużwiona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

**H. Poprawność zapisu** ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

## INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

1. W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa ucznia, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:
  - a. zmienionej kolejności liter w wyrazach,
  - b. wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
  - c. opuszczonego początku lub końca wyrazu,
  - d. występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
  - e. mylenia głosek „i” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em*, *ą-om*,
  - f. mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie*, *zachwilę*, *napewno*,
  - g. niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
  - h. pisowni niezgodnej z zasadami ortografii [od uczniów wymaga się dobrej znajomości zasad ortografii, co powoduje nadmierne do nich zaufanie i schematyczne ich stosowanie, np.: *startóje* bo *startować*, błędnej pisowni wyrazów, którymi nie rządzą zasady ortograficzne (których pisownię trzeba zapamiętać)],
  - i. błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.
2. Uczeń, u którego stwierdzono dysgrafię ma prawo pisać bardzo wolno i stawiać niekształtne litery, pisać mało czytelnie i poza liniami.
3. Wszystkie inne uchybienia w pracy nie są uzasadnione wymienionymi dysfunkcjami.